

Sygn. akt I C 107/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2021 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Tadeusz Kotuk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 czerwca 2021 roku w G.

sprawy z powództwa **B. B. (1)**

przeciwko **K. O.**

o zachówek

I. oddała powództwo,

II. kosztami procesu obciąża powódkę, uznając je za uiszczone.

Sygn. akt I C 107/21

UZASADNIENIE

Stan faktyczny

K. L. (1) zmarł 2 lutego 2015 r. Na podstawie testamentu spadek po nim nabyła w całości, wprost – żona K. L. (2) (z domu L.). B. B. (1) jest jedyną córką K. L. (1) (z poprzedniego małżeństwa).

O. ści bezsporne

K. L. (2) zmarła 2 czerwca 2020 r. a spadek po niej nabył syn – K. O. w całości.

O. ści bezsporne

W skład spadku po K. L. (1) (zmarł pozostając w związku małżeńskim w ustroju wspólności majątkowej) wchodziło mieszkanie przy ul. (...) IV 1-5 V/5 w G. o wartości 300.000 zł, samochód P. o wartości 25.000 zł, złoto o wartości 37.500 zł, 2 telewizory o wartości 1.500 zł, aparat fotograficzny o wartości 5.500 zł, obrazy o wartości 800 zł.

O. ści bezsporne

Powódka otrzymała od K. L. (1) darowiznę w łącznej kwocie 84.000 zł w dniach 23 i 26 stycznia 2015 r. Powódka zgłosiła darowiznę od darczyńcy K. L. (1) do właściwego Urzędu Skarbowego.

D. ód: przelewy, k. 141-142

dwie deklaracje SD-Z2, k. 137-140

Pełnomocnik procesowy B. B. (1) – adwokat L. I. powoływała się na powyższą darowiznę wprost w dniu 5 października 2018 r. w piśmie procesowym w postępowaniu w sprawie XV C 462/18 przed Sądem Okręgowym w Gdańsku.

D. ód: odpis odpowiedzi na pozew w spr. XV C 462/18, k. 130-131

Ocena dowodów

Stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów urzędowych, prywatnych, zaś w pozostałym zakresie był bezsporny.

Kwalifikacja prawna

Powództwo jest w całości bezzasadne.

Powódka B. B. (1) otrzymała od spadkodawcy darowiznę pieniężną w kwocie 84.000 zł, co w całości (i ze znacznym naddatkiem) wyczerpuje należny jej zachówek (który opiewa na 46.287,50 zł).

Sąd stoi na stanowisku, że darowizna pieniężna została dokonana przez jednego darczyńcę – K. L. (1), co wynika z jednoznacznego stanowiska B. B. wyrażonego (przez jej profesjonalnego pełnomocnika) w sprawie XV C 462/18 i potwierdzonego jednoznacznymi deklaracjami podatkowymi autorstwa obdarowanej B. B. (wskazującymi jako wyłącznego darczyńcę K. L. (1)). Strona powodowa w niniejszym procesie nie udowodniła przeciwieństwa okoliczności, które sama podaje, tj. że darowizna pochodziła z majątku wspólnego K. L. (1) i jego żony, a okoliczność ta nie jest objęta domniemaniem prawnym ani faktycznym – wobec wspomnianej wyżej postawy samej powódki przed organem administracji skarbowej (określony ustrój majątkowym małżeński jest czymś odmiennym, niż ustalenia faktyczne dotyczące konkretnej czynności prawnej).

Nawet gdyby jednak przyjąć, że darowizna pochodziła z majątku wspólnego małżonków, to niczego nie zmienia to w rozstrzygnięciu, skoro darowiznę w części stanowiącej przysporzenie od K. L. (2) na rzecz B. B. należy potraktować (w części) jako przysporzenie stanowiące zadośćuczynienie należnego B. B. zachowku, gdyż (przyszły) spadkobierca testamentowy może ważnie zapłacić zachówek uprawnionemu jeszcze za życia spadkodawcy. Żądanie przez uprawnionego do zachowku zapłaty zachowku (lub części zachowku), który był pokryty darowizną otrzymaną od przyszłego spadkobiercy testamentowego jeszcze za życia spadkodawcy należałoby uznać za rażąco sprzeczne ze społeczno-gospodarczym celem zachowku (art. 5 k.c.). Skoro z punktu widzenia ekonomicznego doszło już do należytego pokrycia zachowku (co może nastąpić w dowolnej formie prawnej, w tym m.in. w formie darowizny), to ponowne żądanie dalszego świadczenia z tytułu zachowku jest sprzeczne z celem (ratio legis) tej instytucji prawnej, albowiem zachówek ma stanowić ochronę ekonomiczną pominiętych w testamencie spadkobierców ustawowych. Ma służyć jedynie do częściowego wyrównania braku ekonomicznego wynikającego z pominięcia w dziedziczeniu, a nie służyć czystemu wzbogaceniu kosztem zobowiązanego do zapłaty zachowku, który już wcześniej ze swojego majątku zapłacił zachówek. Należy też zaznaczyć, że skoro owa część darowizny mającej stanowić nieopłatne przysporzenie od K. L. na rzecz B. B. była znacznie wyższa, niż część możliwa do zaliczenia na zachówek do K. L. (1), to tym bardziej powództwo jest niezgodne z zasadą współzycia społecznego w postaci unikania w życiu społecznym nadmiernej chciwości, w szczególności względem osób starszych i ułomnych, będących u samego kresu życia.

Niezależnie od tego należy zauważyć, że zachowanie powódki i jej profesjonalnego pełnomocnika wnoszącego pozew w niniejszej sprawie należy ocenić bardzo krytycznie pod kątem moralnym – w pozwie świadomie pominięto fakt otrzymania przez powódkę darowizny w lutym 2015 r. Profesjonalny pełnomocnik powódki na żadnej z rozpraw w niniejszej sprawie o tym w ogóle nie wspomniał; przyznał to dopiero po powołaniu tego faktu przez następcę prawnego pozwanej. Ponieważ owa darowizna ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie – niepodanie tego faktu w pozwie i dalsze milczenie w tej sprawie aż do reakcji na pozew K.M. O. należy uznać za rażąco nieetyczne i ewidentnie sprzeczne z art. 3 k.p.c. Powódka i jej pełnomocnik (adwokat) co najmniej od października 2019 r. wiedzieli też, że pozwana znajdowała się w stanie głębokiego zespołu otępiennego (vide opinia psychiatryczna, k. 42), a jej stan zaczął się bardzo pogarszać już od śmierci męża na początku 2015 r. Gdyby więc sędzia nie indagował na pierwszej rozprawie pełnomocnika powódki na temat wątpliwości co do ustalonego z urzędu nowego adresu pozwanej, to w sprawie mógł zapaść uwzględniający powództwo wyrok zaoczny – niewątpliwie sprzeczny z prawem – tak materialnym jak i procesowym (nieważność postępowania). Profesjonalny pełnomocnik będący adwokatem nie może poprzez świadome przemilczenia zmierzać do uzyskania takich wadliwych rozstrzygnięć sądowych, co jest zupełnie oczywiste.

Mając powyższe na uwadze powództwo oddalono w całości na mocy art. 991 § 2 k.c. a contrario i art. 5 k.c. (punkt I. sentencji).

Koszty

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. (punkt II. sentencji). Powódka jako w całości przegrywająca proces ponosi jego koszty.